

De maand januari

Maandkalender

Januari lijkt nu nog ver weg. We zijn volop bezig met pelzen en dat is wederom een grootschalige dataverzamelingsactie om de eerder gestelde onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Hierbij wordt o.a. gekeken naar de pelskwaliteit in relatie tot het aandeel 'Deens' bloed, de invloed van de leeftijd bij pelzen en de correlatie tussen het gewicht & lichaamslengte en de pelslengte.

Januari staat wat betreft de nertsen volledig in het teken van de voorbereiding van het nieuwe paarseizoen. Verschillende onderzoeken hebben aangetoond wat de relatie tussen de Body Score (BS) en het worpresultaat is. Te dikke dieren scoren minder op alle vlakken: afslanken, paren, gust, worpgrootte, pupgrootte en pup-groei. De winter van 2013 was koud met -20°C . Toen verloren deze teven nauwelijks gewicht met een voerportie van 140 gram, terwijl de BS-2 teven met 220 gram voer dat wel deden. Een strenge winter toont ook aan dat het goed is om de teven met enige lichaamsreserve richting februari te brengen. De winter van 2014 was zacht en gemiddeld $2,5^{\circ}\text{C}$ warmer als normaal. Afslanken dient dan anders ingericht te worden. Die warme maanden met veel zonlicht hebben wel het vermoeden doen rijzen dat het invloed op de bronst en eisprong van de teven had. Het doel van het conditioneren is duidelijk, de winter bepaalt hoe je daar moet komen. De maand februari dient voor het finetunen

Ing. Jan de Rond, onderzoeker
Onderzoeksaccommodatie Edelveen te Ederveen

van de BS en dat lukt alleen als de uitbijters in gewicht al behoorlijk afgeslankt zijn. Naast het voer is de beschikbaarheid van drinkwater erg belangrijk. Hoewel we niet precies kunnen weten (en meten) wat de behoefte is, zien we bij vrije opname altijd 100-130 ml/nerts/dag verbruikt worden. Zorg dat uw nertsen altijd water kunnen drinken en wanneer door vorst de drinkwaterleiding bevroren is, geef ze dan ijsblokjes.

Het gevaar van te sterk conditioneren zit in het feit dat alleen vet wordt afgebroken. Dit vet moet over de lever omgezet worden om bruikbare energie van te maken. Te veel vet naar de lever kan tot ophoping van het vet in de lever resulteren: leververvetting. Een vervette lever kan in het ergste geval tot uitval leiden, maar ook tot verminderde reproductie. De lever, als grootste orgaan in het lichaam, speelt een essentiële rol in de productie van hormonen voor een goede eisprong, bronst en innesteling. Uit bovenstaand verhaal mag duidelijk zijn dat het daarom belangrijk is om de dieren zo snel mogelijk op hun plaats te hebben zitten; pas dan kan gericht, maar geleidelijk, de nerts in conditie gebracht worden. In Denemarken stellen ze dat de reuen al in januari op conditie moeten zijn en de teven eind februari. Bij de reuen moet dan de 'rits' te zien zijn wat aangeeft dat het geslachtsorgaan ontwikkeld is en de ballen kunnen indalen. Bij teven gaat het om de V-vorm. De teven en reuen die ruim voor het voeren (4-5 uur) stereotiepe gedrag vertonen waar de meeste andere dat niet doen, passen niet in het fokdoel en kunnen beter in de productiegroep geplaatst worden. Het terugdringen van stereotiepe gedrag is zo

goed mogelijk. Op ieder gedrag valt te selecteren, wij doen dat graag op het gewenste gedrag; een rustig nieuwsgierige nerts.

In deze Pelsdierenhouder de resultaten van ons onderzoek naar de lichaamslengte van nertsen. Dat is in 1 jaar een hot topic geworden, omdat het de te nemen stap naar een betere pelslengte lijkt. In het onderzoeksverslag tonen we dat selectie op lichaamslengte tot langere nakomelingen leidt. Lichaamslengte is niet alleen goed voeren, het is afhankelijk van de lengte van de ouders. Het project vervolgt met de stap waar we vorig jaar mee gestart zijn: de invloed van de lichaamslengte op de pelslengte. Uit de resultaten volgt het advies om uw fokdieren te selecteren en te plaatsen naar lichaamslengte.

In het kader van de bedrijfsvoering is januari ook nog de maand van schoonmaken en ontsmetten. Helemaal niet schoonmaken is ten eerste te ontraden. Al het organisch materiaal wat blijft liggen (stro, mest, haren, voerresten etc.) vormt uitermate

Maandkalender: activiteiten in de maand januari

Activiteit	Hoe / wat / wanneer welke dieren	Doel / Actie / Opmerking
Management		
Schoonmaken farm / fokafdeling	Z.s.m. na de pelstijd, bij voorkeur voor een vorstperiode	Afvoeren organisch materiaal, schoonmaken en ontsmetten, voorkom schoonmaakwater in mest
Bijwerken administratie	Na de pelstijd	Weten wat je hebt en waar je staat
AD-testen of	Alle fokdieren	Dieren verplaatsen na uitslag naar schone afdeling
Jodiumtesten of	Alle fokdieren	Positieve dieren uitsluiten voor reproductie.
ELISA-test	Alle fokdieren of teven met ELISA 3&4 in November	Dieren met te hoge waarde uitsluiten voor reproductie
Verzorging	Dieren goed in het stro	Behaaglijke omgeving
Conditioneren		
Wegen van dieren of	Min. 10 reu en 25 teef per kleur / 2 weken	Gewichtafname beoordelen
BS-beoordeling	Alle fokdieren, schaal 1 tot 5	Aanmerken te dikke en te magere, voerportie sturen naar BS
Voerportie per BS bij temp 5-10°C	BS: Mager – Dun – Gewenst – Dik – Te dik (vet)	Voer/Teef/dag (gram): 170 – 160 – 150 – 140 – 130
Als dieren allemaal apart zitten	Individueel gericht voeren naar Body Score	Conditioneren beter te sturen, rekening houden met grootte en gewicht
Afvallen	Licht beginnen – licht eindigen Zwaar beginnen – licht eindigen Zwaar beginnen – zwaar eindigen	Meeste jongen Middelmatig aantal jongen Minste jongen
Selectie		
Op pelskwaliteit	M.n. reuen eventueel voor 2e keer selecteren in januari	Dieren die 2e keer ook mooi zijn hebben voorkeur
Lichaamslengte meten	Alle fokdieren	Lichaamslengte is erfelijk en bepaalt met het gewicht de pelslengte. Korte nertsen niet in fokgroep
Op ongewenst gedrag	D.m.v. handschoentest gewenst: besnuffelen ongewenst: bang of bijten	Teven met ongewenst gedrag: productiegroep Reuen met ongewenst gedrag: uitsluiten voor reproductie Doel: dier is gemakkelijk in omgang
Beoordelen stereotiepe gedrag 4 uren voor voeren vanuit onopvallende positie	Langs zijwand ren op en neer rennen, met kop om drinknippel draaien, rechtop staan en dan weer rennen en rechtop staan etc,	Deze stereotiepe dieren en hun pups uitsluiten voor fokkerij volgend jaar
Extra aandacht bij vorstperiode		
Conditioneren	Dieren geen beperkte voergift. Per 1°C vorst 5-10 gram voer extra	Door kou verbranden dieren al meer lichaamsreserves. Door beperkte voergift eerder uitval. Vooral dunne nertsen veel extra voer, dikke nertsen nauwelijks.
Verstrekt voer	Aandrukken	Bevoren voer moet wel bereikbaar zijn.
Water	Handmatig met suiker (bevriezing vertragen) of rondpomp systeem	In voer zit niet genoeg water, nertsen hebben water nodig om te overleven.
Waterleiding bevroren	Ijsblokjes, bakje voor water	Handmatig water geven, nertsen likken ijs voor vocht. Nertsen hebben water/ijs nodig!
Verzorging	Voldoende stro in nachthok	Om lekker nestje te maken

geschikte omstandigheden voor kleine insecten en bacteriën om te overleven. Om problemen in het volgend jaar te voorkomen moet dit schoongemaakt worden, anders heeft het inzetten van bestrijdingsmiddelen (ten tijde van een uitbraak) geen gewenst effect. Ook om te ontsmetten moet er eerst goed schoongemaakt worden. Op een schone farm is

de infectiedruk lager wat het hele seizoen een rol speelt. De uitval op Edelveen tussen verspenen en pelzen was 1,5% in 2014. Dat is het resultaat van een fokbestand met lage ELISA-waarde op een schone farm.

Toch wensen we u ook wat rust rondom de feestdagen en de eerste dagen van het nieuwe jaar. Dat is ook nodig om met frisse

moed het nieuwe seizoen te beginnen. Rest ons om u allen zeer prettige feestdagen te wensen en een voorspoedig 2015.

Het Edelveen Team

